

بررسی تأثیر سم فایکام (بندیوکارب) بر روی ناقلین لیشمانیوز احشایی در شهرستان مشکین شهر سال ۱۳۸۹

اسلام مرادی اصل، هادی صادق، مهدی محبعلی، فتح‌اله عین‌اله‌زاده، ذبیح‌اله زارعی
کارشناس ارشد مشرفه شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین

زمینه و اهداف:

مبارزه شیمیایی با ناقلین بیماری کالآزار در مناطق آندمیک یکی از راه‌های اصلی کاهش بیماری بوده و فایکام یکی از سمومی است که برای از بین بردن پشه‌ها مناسب و جزو سموم بهداشتی می‌باشد. لذا با استفاده از فایکام با توجه به طول مدت ماندگاری در طبیعت می‌توان تا حد زیادی از پشه‌خاکی‌ها را از بین برد.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی-مقطعی میزان تأثیر فایکام روی گونه‌های مختلف پشه‌خاکی در شهرستان مشکین شهر مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا ۲ روستای آلوده، به عنوان مورد و شاهد و ۱۰ خانوار از هر روستا انتخاب و به میزان ۱۰۰۰ مترمربع از روستای مورد، با فایکام به نسبت ۰/۳ گرم بر مترمربع سم‌پاشی شد. سپس با استفاده از تله چسبان در فاصله‌های زمانی تعیین شده اقدام به وفورگیری و تشخیص گونه‌ها (در هر ۲ روستا) گردید.

یافته‌ها: ۵۲۴ مورد پشه‌خاکی صید شده در این مطالعه شامل ۷۰/۵٪ فلیوتوموس کاندیلاکی، ۵٪ ف. پاپاتاسی، ۷/۵٪ ف. ماژور، ۷/۵٪ ف. بالکاتیکوس، ۹/۵٪ ف. لانجی داکتوس بودند. در اثر سم‌پاشی در روستای مورد، به ترتیب ۳ - ۱۵ - ۳۰ - ۴۵ - ۶۰ - ۷۵ و ۹۰ روز بعد از سم‌پاشی در حدود ۷۹/۵٪ - ۶۹/۵٪ - ۸۳٪ - ۹۰٪ - ۹۳٪ - ۱۰۰٪ و ۱۰۰٪ پشه‌خاکی‌ها از بین رفتند.

نتیجه‌گیری: با توجه به این مطالعه می‌توان گفت که سم فایکام با بقای ۳ ماهه در طبیعت و به طور متوسط با کشندگی ۸۵/۹٪ پوشش مناسبی از نظر فصلی برای جلوگیری از بیماری کالآزار و از بین بردن پشه‌خاکی‌ها دارد و به عنوان یک سم مناسب بهداشتی قبل از آغاز فصل فعالیت ناقلین می‌تواند در کل منطقه و کشور مورد استفاده قرار گیرد.

کلید واژه‌ها:

فایکام، پشه‌خاکی، کالآزار، مشکین شهر

ABSTRACT

Background & objectives: fighting chemical with **vectors** Kala-azar disease in endemic areas is one of the main ways to reduce disease and ficam is one of the toxins that is appropriate to eliminate mosquitoes and is from health toxins among the pesticides. Therefore, using ficam given period lasting in nature can be largely eliminated the **vectors**.

Methods: In this cross - sectional study the rate of effect ficam on different **vectors** species were examined in Meshkinshahr city. First two infected villages, as cases and controls, and 10 households from each village selected and 1000 m² from the case village was spraying with ficam than 0.3 g /m². Then, using sticky traps set in the distances were attempted to identify species and fon (per 2 villages).

Results: In the rate of 024 sand fly predating in this study included 40.0% Phlebotomus Kandelakii, 50% F. Papatasi, 40% F. Major, 40% F. Balcanicus, 9.0% F. longidoctus. In the case village was spraying and , respectively, 3-10 - 30 - 40- 60 - 70 and 90 days after spraying at about 49.0% - 69.0% - 83% - 90% - 93% - 100% and 100 % sand fly vanished.

Conclusion: According to this study can be said that ficam poison with the survival of three months in nature and with average of lethality 80.9% coverage of appropriate terms of season to prevent from disease Kala-azar and eliminate sand flies and as a poison, appropriate of health before starts up the season of carriers activity. And ficam poison Can be used in the whole of region and country.

Keywords: ficam, sandfly, Kala-azar, Meshkinshahr